

4. У системі цивільно-правових засобів регулювання природоресурсних відносин можна виокремити основні дві групи засобів: речово-правові та зобов'язально-правові.

Ефективна дія цивільно-правового режиму у відносинах використання природних ресурсів повинна базуватися

на узгодженій системі нормативних приписів, що, своєю чергою, потребує внесення змін у Цивільний кодекс України та закріплення базових положень щодо поширення його норм на такі особливі об'єкти як природні об'єкти та їхні ресурси.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цивільний кодекс Української РСР від 18 липня 1963 р. № 1540–VI (зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-06>. (дата звернення: 7.12.2018).
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435–IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № № 40–44. Ст. 356 (зі змінами).
3. Коссе Д.Д. Правовий режим та механізм правового регулювання: ознаки та співвідношення. Держава і право. 2009. Вип. 44. С. 25–31.
4. Алексеев С.С. Структура советского права. М.: Юридическая литература, 1975. 264 с.
5. Жук В.Д. До питання визначення категорії «цивільно-правовий режим майна». Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2015. Вип. 30. Т. 1. С. 125–129.
6. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. Харків: Право, 2008. Т. 3: Цивільно-правові науки. Приватне право / за заг. ред. Н.С. Кузнецової. 640 с.
7. Кобецька Н.Р. Екологічне право України: навч. посіб. 2 вид., переробл. і допов. К.: Юрінком-Інтер, 2008. 352 с.
8. Каракаш І.І. Право власності на природні об'єкти та їх ресурси в Україні: моногр. Одеса: Юридична література, 2017. 438 с.
9. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: моногр. Донецьк: Національний гірничий університет, 2011. 373 с.
10. Шишка А.Р. Концепт статті 1 ГК України: методологічний шлях до розуміння проблеми. Методологія дослідження проблем цивилістики: сб. ст., посвящ. пам'яті проф. А.А. Пушкіна / под ред. Ю.М. Жорнокуя і С.А. Слипченко. Харків: Право, 2017. С. 389–414.
11. Лапач В.А. Система объектов гражданских прав: теория и судебная практика. СПб.: Юрид. центр «Пресс», 2002. 554 с.
12. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768–III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № № 3–4. Ст. 27 (зі змінами).
13. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. № 3852–XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 17. Ст. 99 (зі змінами).

УДК 347.6

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН В ПІВДЕННО-ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВАХ

APPROACHES TO THE DETERMINATION OF THE PRINCIPLES OF LEGAL REGULATION OF FAMILY RELATIONS IN SOUTH-EUROPEAN COUNTRIES

Менджул М.В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Стаття присвячена дослідженню принципів сімейного права в законодавстві держав Південної Європи. Проаналізовано, які принципи регулюють сімейні відносини в Албанії, Андоррі, Боснії та Герцеговині, Греції, Іспанії, Італії, Македонії, Португалії, Словенії, Чорногорії та Хорватії. На основі порівняльного аналізу, обґрунтовано необхідність внесення змін до Сімейного кодексу України.

Ключові слова: принцип, сімейні відносини, закон, кодекс, Південна Європа.

Статья посвящена исследованию принципов семейного права в законодательстве государств Южной Европы. Проанализировано, какие принципы регулируют семейные отношения в Албании, Андорре, Боснии и Герцеговине, Греции, Испании, Италии, Македонии, Португалии, Словении, Черногории и Хорватии. На основе сравнительного анализа обоснована необходимость внесения изменений в Семейный кодекс Украины.

Ключевые слова: принцип, семейные отношения, закон, кодекс, Южная Европа.

The article is devoted to the study of the principles of family law in the legislation of the states of southern Europe. It is analyzed which principles regulate family relations in Albania, Andorra, Bosnia and Herzegovina, Greece, Spain, Italy, Macedonia, Portugal, Slovenia, Montenegro and Croatia. On the basis of a comparative analysis, the necessity of amendments to the Family Code of Ukraine was substantiated.

Key words: principle, family relations, law, code, Southern Europe.

Постановка проблеми. В процесі реформування сімейного законодавства України з метою наближення його до права Європейського союзу важливим є врахування основних засад правового регулювання сімейних відносин в державах-членах ЄС. В рамках даної статті ми проаналізуємо законодавство, що визначає принципи правового регулювання сімейних відносин в країнах Південної Європи, що дозволить, на нашу думку, запропонувати пропозиції до удосконалення сімейного законодавства України.

Стан дослідження теми. Проблеми принципів сімейного права, їх роль у регулюванні окремих інститутів сімейного права були предметом наукового аналізу у працях В.І. Борисової, І.В. Жилинкової, З.В. Ромовської, В.М. Чер-

неги, С.І. Шимон, Н.С. Шерстневої, О.А. Явор та інших. Водночас підходи до визначення принципів правового регулювання сімейних відносин в державах Південної Європи досліджено не достатньо.

Саме тому **метою статті** є здійснення порівняльного аналізу принципів правового регулювання сімейних відносин в державах Південної Європи та розробка рекомендацій з удосконалення сімейного законодавства України.

Виклад основного матеріалу. До держав Південної Європи дослідники зазвичай відносять Андорру, Албанію, Боснію і Герцеговину, Ватикан, Грецію, Іспанію, Італію, Македонію, Мальту, Португалію, Сан-Марино, Словенію, Хорватію та Чорногорію. Спірним є питання, чи є

Сербія державою Південної Європи, оскільки досить часто її відносять до Східноєвропейських країн. Розглянемо детальніше законодавство окремих європейських держав, що містить принципи правового регулювання сімейних відносин.

Сімейний кодекс Албанії був прийнятий 8 травня 2003 р. [1]. У першій його частині містяться загальні принципи правового регулювання сімейних відносин, зокрема: принцип рівності кожного з подружжя (ст. 1 СК Албанії); принцип побудови шлюбу на почуттях взаємної любові, поваги та розуміння (ст. 1 СК Албанії); принцип особливого захисту шлюбу і сім'ї (ст. 1 СК Албанії); принцип «найвищих інтересів дитини» (ст. 2 СК Албанії); принцип рівності дітей, народжених у шлюбі та поза шлюбом (ст. 4 СК Албанії); принцип державної підтримки збереження цілісності сім'ї з дітьми (ст. 3 СК Албанії); принцип сприяння батькам у виконанні їх обов'язків по вихованню дітей (ст. 3, 5 СК Албанії); принцип гарантування права участі дитини у розгляді справ щодо її прав (ст. 6 СК Албанії); принцип моногамії (ст. 9 СК Албанії). В Албанії науковці детально досліджують принцип спеціального захисту шлюбу і сім'ї та принцип «найвищих інтересів дитини» [2, с. 39].

В Андоррі спеціальний закон для регулювання сімейних відносин був прийнятий 30 червня 1995 р. [3]. Глава 1 цього закону закріплює принципи, що впливають з Конституції, зокрема: чоловік та жінка мають право на шлюб, а сім'я визнається основним елементом суспільства і має право на економічний, соціальний і правовий захист суспільства і держави.

Стаття 2 Сімейного Закону Боснії та Герцеговини містить основні принципи сімейного права, зокрема: принцип захисту приватного сімейного життя; принципи рівності, взаємодопомоги та поваги до членів сім'ї; принцип зобов'язання батьків щодо забезпечення захисту інтересів та добробуту дитини, а також їх відповідальності за виховання та освіту дітей; принцип державного захисту сім'ї та дитини; принцип забезпечення захисту дітей, позбавлених батьківського піклування [4].

В Греції сімейні відносини регулюються Цивільним кодексом 1940 р. (книга четверта, статті 1346–1694), а також спеціальними законами, наприклад, законами «Про реєстрацію актів цивільного стану» (1976 р.), «Про Статут Грецької Церкви» (1977 р.), «Про реформу для сім'ї, дитини, суспільства та інші положення» (2008 р.) [5]. Цивільний кодекс Греції неодноразово редагувався, враховуючи зміни у підходах до регулювання сімейних відносин. Після змін, внесених у 1983 р., були утверджені такі принципи, як рівність між чоловіками та жінками, а також захист слабшої сторони [6]. Крім цього, в Греції сімейні відносини будуються на принципах: добровільності шлюбу, рівності прав дітей, народжених у шлюбі та поза шлюбом, захисту найкращих інтересів дитини тощо.

Іспанський Сімейний кодекс був прийнятий 13 грудня 1993 р. і встановлює: принцип державного захисту сім'ї (ст. 3); принципи єдності сім'ї, рівності прав чоловіків і жінок; принцип рівності дітей; принцип захисту неповнолітніх та інших недієздатних осіб, літніх людей і матерів (ст. 4) [7].

Сімейні відносини в Італії регулюються Цивільним кодексом, прийнятим 16 березня 1942 р., зокрема першою книгою «Людина і сім'я» [8]. Суттєва реформа регулювання сімейних відносин відбулася в Італії у 1975 р. і, зокрема, була спрямована на утвердження принципу рівності чоловіка та жінки у шлюбі. Конституція Італії також встановлює принцип рівності чоловіка та жінки, а також принцип пріоритету інтересів дитини [9, с. 5–6].

В Італії було прийнято ще ряд законів, які змінювали підходи до регулювання сімейних відносин, наприклад: відносини в сфері усиновлення та опіки були змінені Законами № 898 (1970 р.), № 184 (1983 р.) та № 149 (2001 р.);

принцип свободи розлучення теж поступово утвердився в законодавстві (Закон № 74, 1987 р.); застосування репродуктивних технологій було врегульовано законом № 40 (2004 р.); відносини батьків та дітей реформовані законом № 54 (2006 р.) тощо. [10]

Окремої статті, присвяченої принципам сімейного права, в Цивільному кодексі Італії нема, проте з аналізу його положень можна дійти висновку про наявність принципу визнання церковного шлюбу державою (ст. 82, 83 ЦК Італії) [8]. Крім того, науковці наголошують на поширенні таких принципів, як стабільність та солідарність вже не тільки на законний шлюб, але і фактичні сімейні відносини [9, с. 10].

В Македонії сімейні відносини регулюються Законом «Про сім'ю», зокрема, в статті 3 встановлено, що відносини в сім'ї ґрунтуються на рівності, взаємній повазі, взаємодопомозі, а також підтримці та захисту інтересів неповнолітніх дітей. Крім того, стаття 4 вказаного закону встановлює принцип державного особливого захисту сім'ї, материнства, дітей, малолітніх дітей, дітей без батьків та без батьківського піклування [11]. З аналізу статей Закону «Про сім'ю» Македонії можна виділити ще такі принципи: принцип захисту від насильства в сім'ї (ст. 4); принцип державної підтримки (наукової, економічної та соціальної) планування сім'ї та батьківства (ст. 5); принцип відповідального батьківства (ст. 5) та інші.

На нашу думку, такі принципи, як принцип відповідального батьківства, а також державної підтримки (наукової, економічної та соціальної) планування сім'ї та батьківства, варто закріпити і в Сімейному кодексі України.

Цивільний кодекс Мальти, який регулює і сімейні відносини, був прийнятий ще 11 лютого 1870 р. [12]. У зв'язку з цим принцип рівності в сімейних відносинах утверджувався поступово, із внесенням ряду законодавчих змін.

Португальський Цивільний кодекс був прийнятий 25 листопада 1966 року (набрав чинності 1 червня 1967 р.), скасувавши перший Цивільний кодекс, прийнятий ще у 1868 р., і окрема його книга присвячена сімейному праву [13]. В Португалії основні принципи сімейного права називають ще конституційними і вважають їх природним правом, зокрема, до них відносять такі принципи: захисту сім'ї, материнства та батьківства; захисту дітей та молоді; захисту людей похилого віку; гарантування права на шлюб; гарантування права на створення сім'ї; принцип рівності; принцип свободи розірвання шлюбу не залежно від його форми (в тому числі церковної); гарантування права батьків на виховання їх дітей, а також принцип нерозривності дітей та їхніх батьків; принцип недискримінації між дітьми, народженими у шлюбі та поза шлюбом; принцип захисту усиновлення [14].

Цивільний кодекс Португалії містить також принципи: визнання як світського, так і церковного (католицького) шлюбу (ст. 1587); свободи укладення договорів між подружжям (ст. 1698) і межі цієї свободи (ст. 1699); принцип незмінності майнового режиму між подружжям (ст. 1714) і виключення із цього принципу (ст. 1715) тощо.

В Словенії сімейні відносини регулюються Сімейним кодексом, прийнятим 21 березня 2017 року (набрав чинності 15.04.2017), який містить такі принципи: особливого захисту державою сім'ї для користі дітей (ст. 2); принцип допомоги дитині, як з боку батьків, так і державних та інших органів (ст. 7); принцип особливого державного захисту дітей (ст. 8); гарантування медіації при вирішенні сімейних спорів (ст. 13); принцип гарантування судового захисту (ст. 14); принцип добровільності шлюбу, а також його побудови на засадах взаємної поваги, розуміння, довіри та взаємодопомоги (ст. 21); принцип рівності подружжя; принцип одношлюбності (ст. 26); визнання тільки світського шлюбу (ст. 38) тощо [15]. На відміну від інших європейських держав, в Словенії значна частина принципів спрямована саме на захист прав дитини.

Сімейні відносини в Чорногорії регулюються спеціальним Сімейним законом, прийнятим 29 грудня 2006 р. Згідно з ним встановлюються такі принципи: вільної згоди на укладення шлюбу; рівності чоловіка і жінки в шлюбі; взаємної поваги і взаємодопомоги (ст. 3); принцип поваги та відповідального виховання дітей (статті 4, 7); принцип найкращих інтересів дитини (ст. 5); принцип рівності дітей, народжених в шлюбі та поза шлюбом (ст. 6); принцип державної опіки дітей без батьківського піклування (ст. 9); принцип сімейної солідарності (ст. 10); принцип захисту сімейних прав компетентним органом та судом (ст. 14) [16].

Доволі часто в європейських державах у сімейному законодавстві зустрічається такий принцип, як солідарність, зміст якого полягає у взаємному обов'язку членів подружжя, батьків та дітей, інших родичів підтримувати один одного. На нашу думку, такий принцип необхідно деталізувати в Сімейному кодексі України.

В Хорватії 18 вересня 2015 року був прийнятий сімейний закон (далі – СЗ Хорватії), в якому принципи сімейного права систематизовані з 3 по 10 статтю, зокрема: 1) принцип рівності жінок і чоловіків (ст. 3 СЗ Хорватії); принцип солідарності, взаємної поваги та підтримки всіх членів сім'ї (ст. 4 СЗ Хорватії); принцип попередження всіх форм домашнього насильства (ст. 4 СЗ Хорватії); принцип пріоритетного захисту прав дитини (ст. 5 СЗ Хорватії); принцип первинного права батьків на догляд за дитиною (ст. 6 СЗ Хорватії); принцип пропорційного і найменшого втручання в сімейне життя (ст. 7 СЗ Хорватії); принцип опіки (щодо дітей без батьківського піклування, ст. 8 СЗ Хорватії); принцип вирішення сімейних питань (ст. 9 СЗ Хорватії); принцип терміновості вирішення сімейно-правових питань, пов'язаних з дитиною (ст. 10 СЗ Хорватії) [17].

Серед вказаних принципів не зовсім зрозумілим є принцип вирішення сімейних питань, встановлений у ст. 9 Сімейного закону Хорватії. У самій статті закону цей принцип пояснюється таким чином, що завданням кожної сім'ї є заохочувати колективне вирішення питань сім'ї. Тобто сімейні відносини повинні ґрунтуватися на участі кожного члена сім'ї у вирішенні спільних справ.

Щодо принципу терміновості вирішення сімейно-правових питань, пов'язаних з дитиною, встановленого статтею 10 Сімейного закону Хорватії, то у всіх питаннях сімейних відносин, що стосуються дитини, компетентні органи повинні діяти негайно, одночасно захищаючи інтереси та права дитини.

На нашу думку, такі принципи, як принцип спільної участі у вирішенні сімейних справ, а також принцип терміновості розгляду справ, пов'язаних з інтересами дитини, повинні бути закріплені у Сімейному кодексі України.

Висновки. В державах Південної Європи відсутні єдині підходи до визначення принципів правового регулювання сімейних відносин. Зокрема, в законодавстві закріплені такі загальні принципи: 1) принцип рівності кожного з подружжя (у всіх досліджуваних державах); 2) принцип добровільності шлюбу та його побудови на почуттях взаємної любові, поваги та розуміння (у всіх досліджуваних державах); 3) принцип особливого державного захисту шлюбу, сім'ї та дітей (у всіх державах); 4) принцип «найвищих інтересів дитини» (в Албанії, Греції, Італії, Іспанії, Македонії, Чорногорії, Хорватії); 5) принцип рівності дітей, народжених у шлюбі та поза шлюбом (в Албанії, Греції, Іспанії, Італії, Македонії, Чорногорії); 6) принцип гарантування права участі дитини у розгляді справ щодо її прав (в Албанії); 7) принцип моногамії (у всіх досліджуваних державах); 8) принцип забезпечення захисту дітей, позбавлених батьківського піклування (в Боснії та Герцеговині, Македонії, Чорногорії, Хорватії); 9) принцип захисту приватного сімейного життя (в Боснії та Герцеговині, Хорватії); 10) принцип державної підтримки збереження цілісності сім'ї з дітьми (в Албанії, Іспанії, Італії, Македонії, Португалії); 11) принцип відповідальності батьків за виховання та освіту дітей (в Боснії та Герцеговині, Македонії, Чорногорії); 12) принцип захисту від насильства в сім'ї (в Македонії, Хорватії).

Водночас зустрічаються особливі принципи: принцип первинності права батьків на догляд за дитиною (в Хорватії); принцип визнання церковного шлюбу державою (в Італії, Португалії); принцип солідарності (в Італії, Чорногорії, Хорватії); принцип захисту людей похилого віку (в Іспанії, Португалії); принцип гарантування медіації при вирішенні сімейних спорів (в Словенії); принцип колективного вирішення сімейних питань (в Хорватії); принцип терміновості вирішення сімейно-правових питань, пов'язаних з дитиною (в Хорватії).

На нашу думку, такі принципи, як принцип відповідального батьківства, державної підтримки планування сім'ї, принцип спільної (колективної) участі у вирішенні сімейних питань та принцип терміновості розгляду справ, пов'язаних з інтересами дитини, необхідно закріпити в Сімейному кодексі України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Kodi i familjes. LIGJ Nr. 9062, datë 8.5.2003. URL: <http://ligjet.info/book/export/html/4974> (Last accessed: 10.12.2018).
2. Aulona Haxhiraj. E drejta për një jetë familjare në kuadër të së drejtës evropiane. Disertacion për mbrojtjen e gradës shkencore "doktor". Tiranë. 2016, 183 f. URL: <http://www.doktoratura.unitir.edu.al/wp-content/uploads/2016/10/TEME-DIPLOME.pdf> (Last accessed: 10.12.2018).
3. Llei qualificada del matrimoni, de 30-6-95. URL: <https://www.bopa.ad/bopa/007042/Pagines/C9DE.aspx> (Last accessed: 11.12.2018).
4. Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine. URL: <http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/zakoni/2005/zakoni/25bos.pdf> (Last accessed: 12.12.2018).
5. Haroula Constandinidou-Stavropoulou, Konstantinos Stavropoulos. Family law in Greece: overview. URL: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/3-571-0094?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/3-571-0094?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp=1) (Last accessed: 14.12.2018).
6. Eleni Zervogianni. The changing concept of "family" and challenges for family law in Greece. 2013. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwimuvqP4cjfAhXRhQYKHVmlDqwQFJAegQIABAC&url=https%3A%2F%2Fwww.eap.gr%2Fimages%2Fstories%2Fdoc%2F2013_deo10_dp_series_11.doc&usq=AOVvaw33zV/SZpgesxkHC15ir4MNT (Last accessed: 14.12.2018).
7. Código de familia, del 13 de diciembre de 1993. URL: https://www.oas.org/dil/esp/codigo_de_familia_el_salvador.pdf (Last accessed: 15.12.2018).
8. Codice Civile Italiano, 16 marzo 1942. URL: http://www.jus.unitn.it/cardozo/obiter_dictum/codciv/Lib1.htm (Last accessed: 16.12.2018).
9. Gabriella de Strobel. I modelli di famiglia nel contesto europeo e nazionale: famiglia legittima, famiglia di fatto, matrimonio omosessuale. AIAF RIVISTA. 2012. 4-98 p. URL: http://www.digiec.unirc.it/documentazione/materiale_didattico/697_2016_1375_25243.pdf (Last accessed: 17.12.2018).
10. Codice civile Italiano. URL: https://it.wikipedia.org/wiki/Codice_civile_italiano (Last accessed: 18.12.2018).
11. Закон за семејството. URL: http://www.mtsp.gov.mk/wbstorage/files/zakon_osemejstvo_osnoven.pdf (Last accessed: 20.12.2018).
12. Kodiçi civilii. URL: <http://www.justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lom&itemid=8580&l=2> (Last accessed: 20.12.2018).
13. Código civil Português, de 25 de Nove mbro de 1966. URL: <https://www.igac.gov.pt/documents/20178/358682/C%3%B3digo+Civil.pdf/2e6b36d8-876b-433c-88c1-5b066aa93991> (Last accessed: 21.12.2018).
14. Princípios Constitucionais do Direito da Família. URL: <https://apontamentosdedireito.wordpress.com/licenciatura/2-%C2%BA-ano/teoria-geral-das-obrigacoes/principios-constitucionais-do-direito-da-familia/> (Last accessed: 21.12.2018).

15. Družinski zakonik, 21.03.2017. URL: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7556> (Last accessed: 22.12.2018).
 16. Porodični zakon, koji je donijela Ustavotvorna skupština Republike Crne Gore, 29. decembra 2006. URL: https://sudovi.me/podaci/osul/informacije/info_doc/836.pdf (Last accessed: 23.12.2018).
 17. Obiteljski zakon. Zagreb, 18. rujna 2015. URL: <https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon> (Last accessed: 24.12.2018).

УДК 347.634/637

АЛІМЕНТИ НА ДИТИНУ: НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА Й ОСОБЛИВОСТІ СТЯГНЕННЯ З 2018 РОКУ

ALIMENTIALS FOR THE CHILD: NEW LEGISLATION AND SPECIAL FEATURES OF THE COLLECTION FROM 2018

Несінова С.В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права
Університету імені Альфреда Нобеля

У статті досліджується дієвість механізмів стягнення аліментів із боржників та аналізуються нововведення, які вніс Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання» від 03 липня 2018 р. № 2475-VIII щодо порядку виплат аліментів.

Ключові слова: аліменти, сплата аліментів, Закон України № 2475-VIII, виконавче провадження.

В статье исследуется действенность механизмов взыскания алиментов с должников и анализируются нововведения, которые внес Закон Украины «О внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины относительно создания экономических предпосылок для усилении защиты права ребенка на надлежащее содержание» от 03 июля 2018 г. № 2475-VIII о порядке выплат алиментов.

Ключевые слова: алименты, уплата алиментов, Закон Украины № 2475-VIII, исполнительное производство.

The article examines the effectiveness of mechanisms for recovery of alimony from debtors and analyzes innovations introduced by the Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning the Creation of Economic Prerequisites for Enhanced Protection of a Child's Right to Proper Maintenance" dated 03.07.18 alimony payment procedure.

Key words: alimony, alimony payment, Law of Ukraine № 2475-VIII, enforcement proceedings.

Постановка проблеми. Відповідно до ст. 180 Сімейного кодексу України (далі – СК України) батьки зобов'язані утримувати дітей до їх повноліття. Але обов'язок щодо утримання дітей у нашій країні не завжди виконується належним чином. У разі несплати аліменти необхідно стягувати у примусовому порядку. Тому Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання» від 03 липня 2018 р. № 2475-VIII (далі – Закон України № 2475-VIII). У зв'язку з цим є потреба проаналізувати питання сплати аліментів після прийняття Закону України № 2475-VIII, який мав на меті покращити механізм сплати аліментів.

Актуальність статті зумовлена тим, що, на жаль, сьогодні для сплати аліментів потрібно дуже багато зусиль і часу. Верховна Рада України прийняла закон, який визначив нові механізми сплати аліментів. Отже, завданням статті є розкриття положень, які внесли зміни у законодавство України стосовно сплати аліментів.

Стан дослідженості. Питання щодо призначення аліментів досліджували у своїх працях відомі українські і зарубіжні цивілісти, а саме: О.Й. Пергамент, В.П. Нікітіна, Л.І. Пацева, Н.М. Єршова, Г.П. Гришин, М.В. Антокольська, Л.В. Сапейко, Л.В. Афанасьєва, М.К. Мамедова, М.А. Данилян, Н.Ш. Бахмані та ін. Водночас без належної уваги залишилася актуальна, на мій погляд, проблема порядку стягнення аліментів у зв'язку з прийняттям Закону України № 2475-VIII. Це пов'язано з тривалим процесом реформування законодавства у сфері виконавчого провадження, що сприяє виникненню нових аспектів у порядку примусового виконання рішень щодо стягнення аліментів.

Метою статті є дослідження внесених змін у законодавство України, які зроблять неможливими ухилення

від сплати аліментів злісними неплатниками, затягування розгляду судових справ, а також сплату необґрунтовано малого розміру аліментів.

Виклад основного матеріалу. Сплата аліментів – дуже болочка тема, оскільки у виконавчому провадженні перебуває велика кількість справ про стягнення аліментів на утримання дітей, але державні виконавці не поспішають їх виконувати. За даними Міністерства юстиції, в державі близько 3 млн дітей живуть у неповних сім'ях, із них аліменти не сплачуються майже 600 тис. Кожне четверте рішення суду в Україні стосується саме стягнення аліментів [1]. Тому для вирішення цієї проблеми було прийнято Закон України № 2475-VIII. Вважаю за необхідне дослідити, які можливості він може надати [2].

Основною метою розробки та прийняття зазначеного нормативно-правового акта є захист прав дитини та посилення відповідальності, зокрема, за несплату аліментів [3]. Також метою прийняття Закону України № 2475-VIII можна вважати забезпечення прав дітей, якщо батьки самостійно не дійшли згоди в питанні утримання дітей. Відтепер за несплату аліментів передбачена жорсткіша відповідальність: арешт коштів боржника, подовження тривалості суспільно корисних робіт та ін. Втім, закон встановлює не лише суворе покарання, а й нові правила для батьків дітей, які не проживають разом [4].

Зазначений законодавчий акт вніс зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), Кримінального кодексу України (далі – КК України), СК України, Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – КВК України) та низки інших нормативних актів. Отже, необхідно з'ясувати, які саме зміни вніс цей закон у регулювання питання виплати аліментів та утримання дітей.

По-перше, визначимо, яка ж відповідальність була до прийняття цього Закону та які зміни він вніс до КУпАП.